

DEMÀ  
Josep Ramoneda

# Salvador Cardús

## El dolor, el mal, la maldat

No tot el dolor és causat pel mal. El mal exigeix que hi hagi maldat, és a dir, la consciència deliberada i intencional de causar-lo. De manera que molt del dolor que sentim o que d'altres pateixen, en no ser provocat amb malícia, no pot ser valorat en termes morals. Per això, el dolor que causen les catàstrofes naturals, els accidents involuntaris o les malalties cruels, entre d'altres, no és ni just ni injust, ni bo ni dolent. I no ho és per molt que la ràbia que provoca ens faci clamar aïradament contra una suposada injustícia o una pretesa malignitat. En temps d'indignació, la resignació és una virtut molt mal vista i, en conseqüència, gens entrenada.

**MOLT MÉS COMPLICAT** encara és fer judicis morals quan parlem del dany infligit a tercers per conductes de persones malaltes, que han perdut el seny, o també pel que en podríem dir *maldats estructurals*. Sant Agustí proposava la distinció entre el mal de qui obra malament, és a dir, del malvat, i el mal de qui el pateix, és a dir, de la víctima. I, en aquesta disjuntiva, sempre és més fàcil mesurar el mal per les seves conseqüències que per les seves intencions. Hi ha persones que han patit un gran mal conseqüència d'una conducta malèvola. Però a la severitat del mal causat no sempre li correspon la mateixa gravetat en la intencionalitat de qui el fa. Quin grau de responsabilitat tenim –perquè això gairebé mai no va de tot o res– en el dolor que podem arribar a provocar, i, per tant, quant de mal conté la nostra conducta?

**DAVANT D'AQUEST TIPUS** de situacions de tan difícil discerniment, inquieta veure com es cau tan fàcilment en la temptació de convertir tot el dolor, sense excepcions, en mal. És a dir, de voler asenyalar amb el dit els causants del dolor –individus, institucions o estructures–, i de convertir-los en malvats. S'entén aquesta pulsio per la necessitat de donar alguna mena de sentit al dolor viscut, de pensar que n'hauríem pogut tenir el control per esquivar-lo o que en el futur, aplicant els protocols convenients, evitarem que es repeteixi. Però cal malfiar-se d'aquells que converteixen el dolor en mal per passar comptes amb els seus enemics.

**QUAN EL DOLOR** no respon necessàriament a cap maldat, el sofriment encara és més feixuc. És el cas del dolor que causa la mort sobtada –prematura o no– d'un familiar o d'un amic, el de les víc-



AURELIEN MEUNIER / GETTY

Quin grau de responsabilitat tenim en el dolor que provoquem?

times innocents de circumstàncies atzaroses o el que causen determinades malalties en les mateixes persones que les pateixen. Són també casos com el d'Anders Breivik, causant de la mort de 77 joves a Noruega, de qui la qualificació de "terrorista d'extrema dreta" emmascara, possiblement, un inexplicable acte de bogeria. O el d'Andreas Lubitz, el copilot de Germanwings que amb el seu suïcidi va provocar 150 morts absurdes. Un gran dolor, certament, però del qual no sabem quant de mal conté.

**I, ESCLAR, AIXÒ TAMBÉ VAL** per als casos de pederàstia. Sabem quin és el gravíssim mal moral causat a les víctimes. Podem endevinar quina és la iniquitat dels que ho han amagat i no han actuat per evitar-ho. Però ¿com es mesura la maldat que hi ha en cada causant d'aquest sofriment? ¿Ha estat ell mateix víctima d'abusos? ¿És un malvat, un malalt, o tot alhora? Quina responsabilitat hi ha tingut una educació sexualment insana? Res no disculpa ni minimitza el mal causat. I cal protegir-se'n. Però si volem viure en un món sense linxaments i moralment exigent, en aquest i en tots els casos, ens cal aprendre a discernir entre el dolor, el mal i la maldat.